

Gazi Üniversitesi
Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî
Araştırma Merkezi

Türk Kültürü ve
HACI BEKTAŞ VELÎ
Araştırma Dergisi

Turkish Culture and
HACI BEKTAS VELI
Research Quarterly

Kış
Winter

| 2011/60

**Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi /
Turkish Culture and Hacı Bektas Veli Research Quarterly**

•
Yıl/Year: 18 • Sayı/Issue: 60

Kış (Aralık, Ocak, Şubat), Winter (December, January, February) 2011

•
**Gazi Üniversitesi Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Merkezi
Adına Sahibi**

**In Behalf of Gazi University Turkish Culture and Hacı Bektas Veli Research
Center / Owner**

Prof. Dr. Rıza AYHAN

(Gazi Üniversitesi Rektörü/President of Gazi University)

•
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü / General Manager

Doç. Dr./Assoc. Prof. Dr. Gıyasettin AYTAŞ

•
Danışma Kurulu / Advisory Board

Prof. Dr. Abdurrahman GÜZEL

Başkent Üniversitesi

Prof. Dr. Ahmet Yaşar OCAK

Hacettepe Üniversitesi

Prof. Dr. Alemdar YALÇIN

Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Ali Sinan BİLGİLİ

Atatürk Üniversitesi

Prof. Dr. Belkıs MENEMENCİOĞLU

Ankara Üniversitesi

Prof. Dr. Filiz KILIÇ

Nevşehir Üniversitesi

Prof. Dr. Eva CSAKI

Macaristan, Hungary

Prof. Dr. Michel BALIVET

Provence Üniversitesi

Prof. Dr. Ahmet TAŞGIN

Dicle Üniversitesi

Doç. Dr. Özgür SAVAŞCI

Ludwig - Maximilians Universität

Yrd. Doç. Dr. Yağmur SAY

Anadolu Üniversitesi

•
Editörler / Editors

Doç. Dr. / Assoc Prof. Dr. Gıyasettin AYTAŞ

Yrd. Doç. Dr. / Assist. Prof. Dr. Kemalettin DENİZ

•
Editör Yardımcıları / Assistants to Editor

Öğr. Gör. / University Lecturer Özlem BAYRAK CÖMERT

Arş. Gör. / Researcher Başak UYSAL

Arş. Gör. / Researcher Eda Nur KARAKUŞ AKTAN

Uzman / Expert Ali Osman AKTAŞ

•
İngilizce Editör / English Editor

Doç. Dr. / Assoc. Prof. Dr. Ahmet BEŞE

YURT DIŐI TEMSİLCİLİKLERİ / REPRESENTATIVE OF FOREIGN COUNTRY

Almanya/ Germany

Doç. Dr. Özgür SAVAŐI

Ali Duran GÜLÇİŐEK

Amerika/ USA

Dr. Mark SOILEAU / Albion College

Arnavutluk/Albania

Kastroit QEJYA

Azerbaycan/Azerbaijan

Prof. Dr. Eldeniz ABBASOV

Bulgaristan/Bulgaria

Doç. Dr. Krassimira MUTAFOVA

Veysel BAYRAM

Fransa/ France

Prof. Dr. Michel BALIVET

Hollanda/ Holland

Erol SANBURKAN

Mustafa Fuat DOĞAN

İran/Iran

Prof. Dr. Ebul Hasan MÜNFERİD

İsviçre/Switzerland

Eraslan ÖRGÜN

Kanada/ Canada

Prof. Dr. Irene MARKOFF

Kazakistan/Kazakhstan

Prof. Dr. Dossay KENZHETAYEV

Macaristan/Hungary

Prof. Dr. Éva CSÁKI

Makedonya/Macedonia

Prof. Dr. Metin İZETİ

Suriye/Syria

Doç. Dr. Mehmet YUVA

HAKEMLER / REFEREES

Prof. Dr. Abdurrahman GÜZEL

Başkent Üniversitesi

Prof. Dr. Âdem CEYHAN

Celal Bayar Üniversitesi

Prof. Dr. Ahmet DOĞAN

Karadeniz Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Ahmet GÜNŐEN

Trakya Üniversitesi

Prof. Dr. Ahmet MERMER

Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Alemdar YALÇIN

Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Ali Sinan BİLGİLİ

Atatürk Üniversitesi

Prof. Dr. Ayşe YÜCEL ÇETİN

Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Çağatay ÖZDEMİR

Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Dursun YILDIRIM

Hacettepe Üniversitesi

Prof. Dr. Eldeniz ABBASLI

Azerbaycan Bilimler Akademisi

Prof. Dr. Faruk ŐEN

Türkiye Araőtırmalar Merkezi Vakfı

Prof. Dr. Fikret TÜRKMEN

Ege Üniversitesi

Prof. Dr. Fuat BOZKURT

Akdeniz Üniversitesi

Prof. Dr. Gülçin Yahya KAÇAR

Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Hamza KELEŐ

Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Hasan ONAT

Ankara Üniversitesi

Prof. Dr. Hüseyin BAL
Prof. Dr. Hüseyin TÜRK
Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK
Prof. Dr. İsmet ÇETİN
Prof. Dr. Leylâ KARAHAN
Prof. Dr. Mehmet AKGÜN
Prof. Dr. M. Fatih KÖKSAL
Prof. Dr. Mehmet H. KIRBAŞOĞLU
Prof. Dr. Mehmet ŞEKER
Prof. Dr. Metin EKİCİ
Prof. Dr. Mürsel ÖZTÜRK
Prof. Dr. Naciye YILDIZ
Prof. Dr. Necati DEMİR
Prof. Dr. Osman HORATA
Prof. Dr. Öcal OĞUZ
Prof. Dr. H. Ömer KARPUZ
Prof. Sadık ÖZÇELİK
Prof. Dr. Pakize AYTAÇ
Prof. Dr. Refik TURAN
Prof. Dr. Tufan GÜNDÜZ
Prof. Dr. Sönmez KUTLU
Prof. Dr. Yaşar AYDEMİR
Doç. Dr. Ahmet BEŞE
Doç. Dr. Ahmet TAŞGIN
Doç. Dr. Ali YAKICI
Doç. Dr. Ali YAMAN
Doç. Dr. A. Yılmaz SOYYER
Doç. Dr. Ayşe KAYAPINAR
Doç. Dr. Dossay KENZHETAYEV
Doç. Dr. Fatma Sabiha KUTLAR
Doç. Dr. Haşim ŞAHİN
Doç. Dr. Harun YILDIZ
Doç. Dr. Hayati BEŞİRLİ
Doç. Dr. Hüseyin YALTIRIK
Doç. Dr. İlyas ÜZÜM
Doç. Dr. Kemal UÇÜNCÜ
Doç. Dr. Krassimira MUTAFOVA
Doç. Dr. Levent KAYAPINAR
Doç. Dr. M. Zeki İBRAHİMGİL
Doç. Dr. Mehmet TEMİZKAN
Doç. Dr. Mehmet YUVA
Doç. Dr. Mustafa ALKAN
Doç. Dr. Nuri YAVUZ
Doç. Dr. Perihan YALÇIN
Doç. Dr. Sedat BAYRAKAL

Süleyman Demirel Üniversitesi
Ardahan Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Pamukkale Üniversitesi
Ahi Evran Üniversitesi
Ankara Üniversitesi
Dokuz Eylül Üniversitesi
Ege Üniversitesi
Ankara Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Hacettepe Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Pamukkale Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Ankara Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Atatürk Üniversitesi
Dicle Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Süleyman Demirel Üniversitesi
Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Ahmet Yesevi Üniversitesi
Hacettepe Üniversitesi
Sakarya Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Ege Üniversitesi
Diyanet İşleri Başkanlığı
Karadeniz Teknik Üniversitesi
Veliko Tırnova Üniversitesi
Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Ege Üniversitesi
Şam Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Uşak Üniversitesi

Doç. Dr. Özgür SAVAŞCI
Doç. Dr. Ülkü GÜRSOY
Yrd. Doç. Dr. Armağan ELÇİ
Yrd. Doç. Dr. Asiye DUMAN
Yrd. Doç. Dr. Fatma Ahsen TURAN
Yrd. Doç. Dr. Halil ÇELTİK
Yrd. Doç. Dr. Hamiye DURAN
Yrd. Doç. Dr. Kemalettin DENİZ
Yrd. Doç. Dr. Markus DRESSLER
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Ali ÇAKMAK
Yrd. Doç. Dr. Murat KARABULUT
Yrd. Doç. Dr. Mustafa TATCI
Yrd. Doç. Dr. Necmettin ALKAN
Yrd. Doç. Dr. Rıza YILDIRIM
Yrd. Doç. Dr. Selahattin TOZLU
Yrd. Doç. Dr. Süleyman SOLMAZ
Yrd. Doç. Dr. Yağmur SAY
Yrd. Doç. Dr. Yusuf DOĞAN
Dr. Ali SELÇUK
Dr. Turhan YÖRÜKAN
Dursun GÜMÜŞOĞLU
Uğur SÜMER

Ludwig-Maximilians-Universität München
Gazi Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
İstanbul Teknik Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Karadeniz Teknik Üniversitesi
TOBB Ekonomi ve Tekno. Üniversitesi
Atatürk Üniversitesi
Pamukkale Üniversitesi
Anadolu Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Araştırmacı
Araştırmacı Yazar
Araştırmacı Yazar
Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli
Araştırma Merkezi Vakfı Başkanı

•
Yayın İdare Merkezi Adresi / The Address of Publication Centre
Gazi Üniversitesi Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Merkezi
Gazi Üniversitesi Rektörlük Kampüsü, Araştırma Merkezleri Binası, Kat: 2 Nu: 11
06502 Teknikokullar / ANKARA

•
Yayın İdare Merkezi Telefonu / The Telephone Number of Publication Center
+90 312 222 70 16

•
Belge Geçer / Fax
+90 312 222 70 16

•
Elektronik Posta / E-mail
hbektasvelidergi@hotmail.com

•
Web: www.hbvdergisi.gazi.edu.tr

•
Yayının Türü / The Type of Publication
Uluslararası Süreli Yayın / International Periodical (Quarterly)

•
Teknik Yardımcı / Technical Assistant
Hatice ÜZMEZ

Düzeltilmeler / Redactors

Züleyha Hande AKATA (Tashih / Correction)

Tuğçe BOZKURT (Tashih / Correction)

Mustafa AKTAŞ (Tashih / Correction)

Miray YILMAZ (Tashih / Correction)

Cansu AKYOL (Tashih / Correction)

•

ISSN 1306-8253

•

Tasarım / Designed By:

Hazar Reklam Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.

Kâzım Karabekir Cad. Kültür Çarşısı No: 7/56-57 İskitler - ANKARA

Tel: 0 312 341 22 06 - 07 • Faks: 0 312 341 10 56 • e-mail: hazar@hazarreklam.com.tr

•

Baskı / Printed By:

Gazi Matbaa İşletmesi

•

Kapak Fotoğrafi / Hacı Bektaş Velî Makam Mezarı Figürü

The Cover Photograph / A Grave Figure of Hacı Bektas Veli Tomb

•

Taranan İndeksler / Indexes

ISI-Wos / A&HCI (Arts & Humanities Citation Index) - (Thomson Reuters)

EBSCO HOST

ULAKBİM

Gönderilen yazılar yayımlansın veya yayımlanmasın iade edilmez. Dergimiz her üç ayda bir çıkmaktadır. Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi, uluslararası hakemli bir dergidir. Yazıların bilimsel ve yasal sorumlulukları yazarlarına aittir.

The articles you send cannot be given back even if they are not published. Our magazine is published in every three month. Turkish Culture and Hacı Bektash Veli Research Quarterly is an international and refereed journal. The owners of the article account for the legal and scientific responsibility.

İÇİNDEKİLER

Editörden	11
Sayı Editörü'nden	13
Makaleler	
Alevilikte Yola Giriş Geleneklerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi <i>Hüseyin TÜRK/Mustafa ÇAPAR</i>	17
Alevilikte Ocak Kavramı: Anlam ve Tarihsel Arka Plan <i>Ali YAMAN</i>	43
Bektaşilikte Giysi ve Sembol Olarak Tac <i>Fahri MADEN</i>	65
Türk Düşünce Dünyasında Hz. Ali <i>Necati DEMİR</i>	85
Kavram ve Kavramlaştırma Açısından Alevilik ve Bektaşilik <i>Asiye DUMAN</i>	105
Alevi Bektaşi Kültüründe Sayılara Yüklenen Terim Değeri <i>Mevhibe COŞAR</i>	113
Bektaşi ve Alevi Kültüründe Kadın <i>Belkıs MENEMENCİOĞLU</i>	129
Alevilik Bektaşilik İnancındaki Devriyeler <i>Ali Rıza GÜRZOĞLU</i>	141
Alevilik ve Etkileşim İçine Girdiği Kültürel Yapılar Açısından Pervane Kavramının İrdelenmesi <i>Cenk GÜRDAY/Erdem ŞİMŞEK</i>	159
Kerbela Olayının Sözlü Geleneğe Yansıması: İmam Hasan ve İmam Hüseyin Destanı <i>Halil İbrahim ŞAHİN</i>	181
Türk Basınında Alevilik ve Alevilik Algısı Üzerine Bir Çalışma <i>Metin IŞIK</i>	197
Alevi-Bektaşi Kültürünün Müziksel Kodları <i>Seyit YÖRE</i>	219
Tokat Nebiköy Yöresel Kadın-Erkek Giyiminde Üçleme, Dört Kapı-Kırk Makam ve On İki İmam Kavramları <i>Emine NAS/Gülizar ÇELEBİLİK/Aliye DEMİRBAŞ</i>	245
Osmanlı-Safevî İlişkilerine Dair Önemli Bir Kaynak: 16. Asra Ait Bir Münşeât Mecmuası <i>Refet YINANÇ / Ömer ÖZKAN</i>	265
Alevilik Bektaşilikteki Tavşan İnancının Mitolojik Kökenleri Üzerine <i>Pervin ERGUN</i>	281
Hacı Bektaş Velî'ye Ait Eserlerden Hareketle Alevilik ve Bektaşilik Kavramlarının Algılanma Esasları <i>Özlem BAYRAK CÖMERT</i>	313
Alevilikte Yakadan Geçirme Ritüeli ve Aşık Niyazi Örneği <i>Bülent AKIN</i>	335

Derlemeler

Alevi - Bektaşî Kavramları Danışma Toplantıları

Ali Osman AKTAŞ 349

Bektaşîlikte Taç Şekilleri ve Anlamları

Erdoğan AĞIRDEMİR 365

Alevilikteki Tanım ve Terimler

Hüseyin DEDEKARGINOĞLU 379

Bektaşîlik ve Alevilikte Hırkanın Önemi

Dursun GÜMÜŞOĞLU 395

Alevilikte Düşünlük

Zülfikar ÖZBİLGİN 411

Bektaşîlikte Olmazsa Olmaz Sembollerden Çerağ ve Yola Giren Canın Ziyaretleri:

Arakiye, Teslim Taşı ve Tiğbent

Gürkan ÖZEN 415

Bektaşî Kime Denir?

Şakir KEÇELİ 435

İnsan-ı Kâmil İstilahına Metaforik Bir Yaklaşım

Hüseyin ALBAYRAK 441

İmam Rıza Ocağı'nın Yol Erkan Süreğine Göre Musahiplik, Görgü Cemi ve Cem Ritüelleri

Rıza AKBAŞ 447

Kitap Değerlendirmeleri

Seyyid Derviş Beyaz Ocağı ve Şeceresi

Ayşegül SELOĞLU 461

Yazım ve Yayın İlkeleri 466

CONTENTS

Editorial	11
Issue Editor	13
Articles	
Comparative Studying on Introductory Ritual Religion in Alavies <i>Hüseyin TÜRK/Mustafa ÇAPAR</i>	17
The Ocak Concept and Institution in Alevism: Meaning and Historical Background <i>Ali YAMAN</i>	43
Crown as Clothing and Symbol in Bektashism <i>Fahri MADEN</i>	65
Hz. Ali in the World of Turkish Thought <i>Necati DEMİR</i>	85
Alevism and Bektashism as Terms and Terminology <i>Asiye DUMAN</i>	105
The Term Value Given to Numbers in Alevi-Bektashi Culture <i>Mevhibe COŞAR</i>	113
Woman Notion on Alevi-Bektashian Culture <i>Belkıs MENEMENCİOĞLU</i>	129
Devriyyes in Alevism and Bektashism <i>Ali Rıza GÜRZOĞLU</i>	141
Considering the Concept of “Pervane” with Respect to Alevism Regarding the Cultural Interactions <i>Cenk GÜRAY/Erdem ŞİMŞEK</i>	159
Reflection of the Event of Karbala in Oral Tradition: Epic of Imam Hassan and Imam Hussein <i>Halil İbrahim ŞAHİN</i>	181
A Study on the Perception of Alevi and Alevism in Turkish Press <i>Metin IŞIK</i>	197
The Musical Codes of Alevi-Bektashi Culture <i>Seyit YÖRE</i>	219
The Reflections of Trinity, Four Door Fourty Authority and Twelve Imam Concepts in Alevism on Traditional Men/Women Clothing in Nebiköy Tokat <i>Emine NAS/Gülizar ÇELEBİLİK/Aliye DEMİRBAŞ</i>	245
An Important Record About the Interrelation of Ottoman and Savavids: Mecmû’a-ı Munsê’ât That Written in 16th Century <i>Refet YİNANÇ / Ömer ÖZKAN</i>	265
On the Mythological Roots of Rabbit Belief <i>Pervin ERGUN</i>	281
The Principles of Perception of Alevism and Bektashism According to the Studies of Hacı Bektas Veli <i>Özlem BAYRAK CÖMERT</i>	313
“To Pass Through The Collar” Ritual in Alavism and the Sample of Aşık Niyazi <i>Bülent AKIN</i>	335

Compilations

Alevism-Bektashism Terms Meetings

Ali Osman AKTAŞ 349

Crown Types and Meanings in Bektashism

Erdoğan AĞIRDEMİR 365

The Definitions and Terms Used in Alevism

Hüseyin DEDEKARGINOĞLU 379

Coat Term in Bektashism and Its Importance

Dursun GÜMÜŞOĞLU 395

Poverty in Alevism

Zülfikar ÖZBİLGİN 411

Cerag Which is One of the Certain Symbols and the Ornaments of Life Which Take the Road: Arakiye, Delivery Stone and Tigbent

Gürkan ÖZEN 415

Who is Called as Bektashi?

Şakir KEÇELİ 435

A Metaphorical Approach to the Concept of İnsan-ı Kamil

Hüseyin ALBAYRAK 441

Being Musahip, Cem Etiquette and Rituals of Cem in Accordance with “Yol Erkan Suregi” of Guild of Imam Rıza

Rıza AKBAŞ 447

Book Reviews

Seyyid Dervish Beyaz Family and Their Pedigree

Ayşegül SELOĞLU 461

Writing and Publication Guidelines 466

Makaleler

Articles

